

CİLT 11, SAYI : 12, ARALIK 1983

**Türk
sanayicileri
ve
iş adamları
derneği**

görüş

GÖRÜŞ (AYLIK YAYIN) ARALIK 1983

Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği
Sahibi ve Sorumlu Neşriyat Müdürü:

Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği
Yönetim Kurulu Başkanı *Ali Koçman*

Yazı İşleri Müdürü:

Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği
Genel Sekreteri *Ertuğrul İhsan Özol*

Adres: Cumhuriyet Cad. Ferah Ap. 233/9
Harbiye - İST.

Telefon : 146 24 12

Görüşteki yazılar, kaynak olarak, TÜSİAD
GORÜŞ'ün belirtilmesi koşuluyla izinsiz
kullanılabilir.

Basıldığı Yer: İleri Matbaacılık Basım Ya-
yın Koll. Şti. Tel: 522 25 77

Bu Sayıda

Para Arzına Yeni Bir Yaklaşım	4
Hükümet Alımları İçin GATT Anlaşması	7
AET Tarım Politikası Başarısız	10
Güney Amerika Dış Borçlarını Ödeyemezse	13
Turizm Sektöründe İstihdam Olanakları	16
İhraç Potansiyeli Yüksek Bir Sektörümüz; Mermer	20
Kömür Açığımız Giderek Büyüyor	24
Şahsi Bilgisayarların Gelişimi	28
Reklam Yolu İle Enflasyon'la Savaş	32

Para Arzına Yeni Bir Yaklaşım

Stanford Üniversitesinde bir öğretim üyesi yaptığı çalışmada, ekonomilerinin büyüklüğüne göre ağırlıklandırılmış 10 belli başlı sanayileşmiş ülke para arzını «dünya para arzı» olarak tanımlamakta ve bu para arzındaki gelişmelerin 1970'lerde tüm dünya ülkelerinde görülen enflasyon ve 1981'de başlayan resesyonu açıklayıcı nitelikte olduğunu göstermektedir. Yani bir ülkedeki enflasyon ve durgunluk o ülkedeki para arzından çok «dünya para arzı»ndaki gelişmelere bağlı olmaktadır. Çalışmada ekonomilerin birbirine giderek artan bağımlılığı nedeniyle, ülkelerde ekonomik gelişme ve fiyat istikrarının ulusal para hedeflerinden ziyade dünya para arzının kontrolü ile mümkün olacağı sonucuna varılmaktadır.

Dünya para arzının istikrar içinde olması için de gelişmiş ülkelerin üretimlerinin %61'ini sağlayan ABD, Almanya ve Japonya'nın para politikaları arasında bir koor-

dinasyon zorunlu görülmektedir. Halen uluslararası piyasada belli başlı paralar arasında tutarsız durumlar mevcuttur ve dünya ticaretinin ve ekonomisinin gelişmesini olumsuz etkilemektedir. Bu dengesizlik giderilinceye kadar ABD genişleyici bir para politikasına devam ederken, Almanya ve Japonya'nın da para arzlarını makul bir seviyede tutmaları gerekecektir.

Japonya ve Almanya böyle bir parasal genişlemeyi yavaşlatmaya rıza gösterirler mi? sorusu uluslararası parasal diplomasiinin cevaplandıracağı bir husustur. Bretton Woods'un çöküşü ve dalgalı döviz kurları uluslararası rezerv para olarak ABD dolarının durumunu olumsuz olarak etkilemiş ve diğer rezerv paralarla koordinasyon yapılması zorunluluğunu ortaya çıkarmıştır.

Örneğin 1978-1982 döneminde ABD para arzının yavaşlaması diğer ülkelerin para arzlarının artış hızlarını azaltmaya veya paralarının çöküşünü izlemeye zorlamıştır. Bu nedenle reesyon çok ağır olmuştur.

Normal olarak hiçbir hükümet kendi para politikası hakkında başka ülkeden

tavsiye almak istemez, ayrıca uluslararası sermaye hareketleri dolayısıyla para arzını kontrol etmenin artık pek de kolay bir iş olmadığı anlaşılmıştır. OECD içinde görev yapan On'lar komitesinin bu konularda her yıl birkaç toplantı yaptığı bilinmektedir. Aynı şekilde önemli ülkelerin merkez bankası guvernörleri muhtelif merkezlerde yılda birkaç koordinasyon toplantısı yapmaktadırlar. Dünya Merkez Bankası kuruluncaya kadar önemli ülkelerin daha sıkı işbirliği geliştirmeleri zorunluluğu ortadadır.

Hükümet Alımları için GATT Anlaşması

Hükümet alımlarının serbest bırakılması ilk defa 1976 senesinde Tokyo —GATT— tarife görüşmelerinde gündeme geldi. Daha önce bu konuda OECD tarafından gerçekleştirilen girişim başarısız kalmıştı.

Varılan anlaşmaya göre yabancı satıcılar hükümet alımlarıyla ilgili olarak herhangi bir ayrıcalığa maruz kalmayacaklardır. Ancak, müzakerelerde hükümet alımlarının tümünün uluslararası rekabete açık olamayacağı anlaşılmıştır. Bazı ülkeler federatif yapılarından ötürü, bazı sektörlerse özel bir ekonominin ya da devletin sorumluluğunu taşıdıklarından eşit işlem kurallarına uyamayacaklardır. Ayrıca, AET de topluluk seviyesinde uygulananın dışında daha geniş kapsamlı bir anlaşmanın kabulü olanaksız sayılmıştır. 1 Ocak 1981'de yürürlüğe giren anlaşmanın uygu-

lanması bazı ülkelerde tasdik prosedürü nedeniyle gecikebilecektir.

Hükümet alımları konusunda yapılan anlaşmalar şu ülkeleri kapsamaktadır: Avusturya, Kanada, AET, Finlandiya, Japonya, Norveç, Singapur, İsveç, İsviçre, İngiltere, Hong Kong ve Birleşik Amerika. İsrail anlaşmalara 29 Haziran 1983'te katıldı. Filipin gibi bazı ülkeler ise konuyu incelediklerini belirtmişlerdir. Ülkemizin, ileri derecede bir müteahhit grubu olmasına rağmen konuyla neden ilgilenmediği anlaşılammıştır.

Anlaşmanın en önemli amacı uluslararası rekabeti arttırmak ve kamu kaynaklarının daha rasyonel kullanımını sağlamaktır. Anlaşmaya uyacak kuruluşların listesi müzakerelerde tesbit edilecektir. Adı geçen kuruluşlar genellikle merkezi ve federal seviyede hükümet kuruluşları olup, anlaşma yaklaşık 50 milyon TL'sından az olmayan alımlar için geçerlidir.

Anlaşma geliştirmekte olan ülkelere bu konuda tercihli olarak işlem görmesini de amaçlıyor. Bu ülkeler için hükümet alımlarının sanayileşmiş ülkelere nazaran daha önemli olduğu gözönünde bulunduru-

yor. Gelişmekte olan ülkeler için bazı ayrıcalıklar da tanınabilmektedir. Sanayileşmiş ülkeler de anlaşma çerçevesinde adı geçen ülkelere teknik yardım yapabilmektedirler.

AET Tarım Politikası Başarısız

Avrupa Ekonomik Topluluğunun ortak tarım politikasını (OTP) düzenlemek için yeni bir girişimde bulunmaktadır. Oysa, AET'nin mali sorunları, bütçesinin üçte ikisini yutan tarımsal ödemelerle ilgilidir. Gelecek yıl mali bir kriz beklenmektedir. Dolayısıyla ivedi bir politik girişim zorunludur. Ancak tecrübe göstermektedir ki, Avrupalı teknokratlar bütün sistemi ellerinde tutup, değiştirmek istememektedirler. Oysa, 1974'ten 1979'a kadar OTP'nin masrafları %23 yükselmiştir. Gelirler ise giderlerdeki artışın ancak yarısı kadar artmıştır.

1980-1982 stabilizasyon döneminden sonra harcamalar %30 oranında artmış olduğundan üçüncü bir ek bütçeye ihtiyaç olacaktır. AET devi sarsılmaktadır. Oysa dünyanın en büyük tereyağı, süt ve buğday unu ihracatçısı odur. Şekerde de Kübadan sonra ikinci durumdadır.

OTP mekanizması onu kuranların kontrolünden çıkmıştır. Sonuç tereyağı dağları (900.000 ton), şarap gölleri ve hububat stokları olmuştur.

AET dahilinde çiftçilere talep olmasa da belirli bir fiyattan satın alma garantisi verildiğinden, düşüncesiz bir üretim gözlenmektedir. Ancak dünya fiyatları üretim masraflarının altında olduğundan üretim fazlalarını ancak destekleme sayesinde ihraç edebilmektedirler. Ekonomik canlılık yıllarında üye ülkeler bu politikayı kolayca uygulayabiliyorlardı, bugün paranın kıt oluşu reformu zorunlu hale getirmiştir. Ancak, bugüne kadar OTP uygulamasından sanayileşmiş büyük çiftçiler yararlanmışlardır. Bu durum halkın, ödediği vergilerin yanlış harcandığı sorularını ortaya çıkarmıştır.

Burada geçmiş yıl olduğu gibi sütte bu yıl da üretim fazlası %3.5 oranında artacağına benzetilmektedir. Dolayısıyla devletin satın almayı taahhüt ettiği miktar %6 oranında geçilecektir. Bu üretim fazlasını piyasadan çekmek ise %12 oranında fiyat artışı getirecek ve vergi yoluyla tüketiciye yüklenecektir.

Süt ürünlerinin yaklaşık %15'i AET dahilinde satılmamakta, ürünün bir kısmı ise depolanmaktadır. Bu stokların nasıl eritileceği ayrı bir problem teşkil etmektedir. Ayrıca Danimarka'da domuz yetiştiren çiftçi ile Sicilya'da şarap üreten çiftçinin gelirleri arasındaki fark giderek açılmaktadır.

Getirilen çözümler şunlardır:

— AET katma değer vergisini %1 arttırmak,

— 1981 yılına ait kotaları dondurmak.

Tarım sorununa rasyonel bir çözüm bulunması AET'nin geleceği ile çok yakından ilgilidir.

AET Tarım Ürünü Stokları (ton)

	1 Temmuz 1982	1 Temmuz 1983
Tereyağı	219.000 (t)	648.000 (t)
Süttozu	396.000 (t)	889.000 (t)
Buğday	1.656 (M.t)	5.255 (Mt)
Arpa	163.000 (t)	824.000 (t)
Sığır eti	53.000 (t)	300.000 (t)

Güney Amerika Dış Borçlarını Ödeyemezse

Halen önemli dış borç ve faiz ödeme yükü altındaki Güney Amerika ülkelerinin borç ödemelerini durdurmaları halinde ABD ekonomisinin olumsuz yönde etkileneceği tahmin edilmektedir.

Güney Amerika ülkelerinin ABD bankalarına halen 71 milyar dolar kadar borcu var. Borç ödemelerinin durdurulması halinde bu durumdan kredi piyasaları olumsuz etkilenecek, faiz oranların yaklaşık 2.5 puan artmasına yol açacaktır. Faiz oranlarının yükselmesi de konut, otomobil gibi faiz oranlarındaki gelişmelere duyarlı sektörleri durgunluğa itecektir. Aynı zamanda banka ve hükümetin ihracata verdiği kredilerdeki muhtemel yavaşlamada ihracatı önemli oranda aşağı çekecektir.

Bu gelişmeler neticesi 1984'de ABD'de GSMH 69.7 milyar, ihracat 38.3 milyar dolar gerileyecek, 1 milyonun üzerinde insan işini kaybederken, bütçe açığı da 26.4 milyar dolar artacaktır.

Ödemelerin belli bir süre için durdurulması dahi ABD bankalarına zarar verecektir. Nitekim, ödemeleri durdurma halinde sadece 1984 yılında ABD bankalarının faiz gelirinden 10 milyar dolar kayıpları olacaktır.

Bankaların kazançlarındaki düşüş açtıkları kredilerin azalmasına yol açabilecektir. Hatta borçluların ana para ve faiz ödeyememeleri karşısında bazı bankaların bu borçları gönüllü olarak sildikleri görülmektedir.

Ancak, banka kredilerinin ne oranda etkileneceği ABD Merkez Bankasının izleyeceği politikaya bağlı olacaktır. Bankaların karşılaştıkları zararlar ve likidite sıkıntısı belli bir süre için zorunlu rezerv miktarlarının düşürülmesi ve emisyon artışı ile giderilebilir. Ancak, başlangıçta masif emisyon pompalaması gerekebileceği için bunun gelecek birkaç yılda enflasyonu yeniden körüklemesi ihtimal dahilinde gözükmemektedir.

Ancak, ABD'de kredi talebi tümüyle ticarî bankalar üzerinde yoğunlaşmamış olup, gelişmiş bir sermaye piyasası çok çeşitli araç ve kurumlarıyla kredi ihtiyacına önemli ölçüde cevap verebilecek niteliktedir. Bu sebeble, banka sektörünün içine düşmesi muhtemel bir darboğazdan ekonominin çok fazla etkilenmemesi beklenebilir.

Özellikle son yıllarda ABD para ve sermaye piyasalarında devlet kısıtlamalarının büyük ölçüde kaldırılması bu piyasalardaki kurumların bankaların yetersiz kaldıkları durumlarda ekonominin kredi ihtiyacını karşılayabilecek boyutlara ulaştıkları görülmektedir.

Dolayısıyla, banka kredilerindeki yavaşlamanın üretim, ihracat, istihdam üzerindeki olumsuz etkileri bu kurumlar sayesinde hafifletilebilecektir.

Turizm Sektöründe İstihdam Olanakları

Ülkemizde giderek önem kazanan turizm endüstrisinin yarattığı istihdam daha ziyade mevsimlik bir karakter taşımaktadır. Dışa dönük bir sektör olması ve milli ekonomiye döviz getirme, milli gelire katkıda bulunma ve istihdam açısından büyük bir güce sahiptir. Bu sektör halen teknolojik imkânlar sınırlı olduğundan ve nitelikleri açısından diğer sektörlerle oranla daha emek yoğun bir sahadır. Turizm faaliyetleri başta ulaşım, inşaat, enerji, ticaret, tarım sektörleri olmak üzere diğer hizmetlerle yakından ilgilidir. Turizmin istihdam yaratma potansiyeli genellikle iki yönlüdür:

- 1) Direkt istihdam: Temel hizmetler için gerekli personel (aşçı, garson, temizlikçi, büro görevlileri, muhasebe elemanları gibi vb.)
- 2) Dolaylı istihdam: a) Tesisin sunduğu ek hizmetler için gerekli personel (yüz-

me, kayak, tenis öğretmenleri, klüp yöneticisi, plâj ve makina görevlileri gibi); b) Tesisin varoluşu nedeniyle çevrede yarattığı diğer ek ihtiyaçların (yiyecek, içecek, ulaşım, hatıra eşya) karşılanmasına yönelik ve hesabı çok güç bir istihdam.

Bu istihdam çok yönlü olup, turizmin gelişmesine paralel artma potansiyeline sahiptir. Şöyle ki, sektörün itici gücünü göstermek için turizmin çoğaltan etki katsayısı hesaplanmıştır. Turizm sektöründe harcanan her 1 TL.'nin milli gelirden bir yılda çeşitli el değiştirmelerle kaç TL'lik bir faaliyete yol açacağını göstermektedir. Bu katsayı DBYP'da 1974 yılı için ortalama 4.63 kabul edilmişti. 1 TL'lik yatırımın 4 TL'lik bir faaliyete ve istihdama yol açacağını söylemek mümkündür. Kaba bir hesaplama ile, dolaylı istihdamın direkt istihdama etkisinin 4 kat dolayında olduğu görülmektedir.

Turizm sektöründe istihdam yaratma olanağının ne olduğunun kesin olarak ortaya çıkarılması için ayrıntılı istatistiklere ve çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Turizm Bakanlığının belgeli yatak sayıları ele alınarak ve 1980-85 dönemi için, her yıl %5 arttırılmasıyla 1981-85 döneminde 15.484 belgeli yatak yaratılarak toplam 71.528 yatak kapasitesine ulaşılabacağı he-

Belgeli Yatak Adedi ve Tesis Cins ve Sınıflarına Dağılımı ve Yatak Başına Düşen Personel Adedi

	% Değişim (1)	Yatak başına düşen personel adedi (2)
1. OTELLER		
a. Lüks	10	0.90
b. 1. sınıf	5	0.70
c. 2. sınıf	10	0.60
d. 3. sınıf	15	0.50
e. 4. sınıf	25	0.40
2. MOTELLER	18	0.30
3. TATİL KÖYÜ	12	0.25
4. DİĞER (Pansiyon, oberj, kamp, kaplıca vs.)	5	0.20

- 31.12.1980 itibariyle turizm belgesine sahip tesislerin yatak adetlerinin dağılımı.
- Yatak başına düşen personel adedi bu şekilde varsayılmıştır.

saplanmıştır. 1981-95 döneminde ise; toplam 60.466 ilave yatak yaratılarak toplam 116.510 belgeli turistik yatak kapasitesine ulaşılması öngörülmektedir.

Bu tablodaki veriler ve tesis tipleri, dağılımı yatak başına düşen personel ve yatak sayılarına ilişkin projeksiyonlar dikkate alındığında 1981-1995 döneminde yaratılacak 60.466 yatak için yalnız direk istihdamın 27.452 kişiye ilave bir istihdam sağlayacaktır. Bu ise yalnız belgeli yatak sayısının sağlayacağı istihdamdır. Bu sayının %50'si kadar da bir ek artış dolaylı istihdam sağlanacağı düşünülürse ilave istihdam rakamı 41.178 kişi olacaktır. Direk istihdam edilenlerin en az yarısının «kaliteli eleman» olması gerçeği düşünülürse ve bunun yılda en az 900 kişinin tam bir eğitimden geçmesi gerçeği ortaya çıkmaktadır. Oysa bugün ülkemizdeki bu eğitimi yeterli düzeyde verecek kuruluşlar çok azdır. 1981 yılında Turizm Bakanlığı'nın 4 eğitim merkezinden mezun olanların adedi yalnızca 272 kişi idi. Böylece bu alandaki eğitim boşluğu da gündeme gelmektedir.

Kaynak: Turizm Özel İhtisas Komisyonu, Alt Grup Araştırması.

İhraç Potansiyeli Yüksek bir sektörümüz; Mermer

Türkiye'nin jeolojik yapısı çeşitli kalite ve tiplerde zengin mermer rezervleri varlığına uygundur. Bugün ülkemizde mevcut mermer rezervlerinin 4.503 milyon m³ olduğu tespit edilmiştir. Kristalli mermer bakımından ise; dünyanın en zengin rezervlerini içermektedir. Türkiye'nin mermer üretimi dünya üretiminin yaklaşık %1'i dolayındadır. Muhtemel rezervler dikkate alındığında bu oranın çok daha yüksek olması gerekmektedir. 1982 yılı mermer üretimimiz, blok ve işlenmiş plaka olarak 2 230 bin m³ ve renkli-oniks mermer olarak ise 15.000 ton olarak tahmin edilmektedir. Bu üretim toplam 577 adet mermer ocağından kaynaklanmaktadır. Bu ocaklardan 45'i maden kanunu kapsamında, diğerleri ise (512 ocak) 605 sayılı Taşocakları nizamnamesine göre faaliyette bulunmaktadır.

TÜRKİYE'NİN MERMER ÜRETİMİ

Yıllar	Blok Mermer (m ³)	İşlenmiş Plaka (m ³)	Renkli-oniks Mermer (ton)
1973	46.000	1.360.000	11.000
1974	48.000	1.200.000	19.500
1975	51.000	1.200.000	10.500
1976	56.000	1.500.000	8.000
1977	69.000	1.500.000	2.000
1978	61.000	1.200.000	7.200
1979	61.000	1.300.000	10.000
1980	79.000	1.300.000	15.000
1981	87.000	1.400.000	22.000
1982 (tah)	130.000	2.100.000	33.000

Kaynak: MTA/İTÜ Maden Fakültesi

Üretim son yıllarda özellikle ihracatta görülen artışa paralel olarak artmıştır. 1979 yılında 1.430 bin dolar olan ihracatımız 1980'de 3.867 bin dolara, 1981'de ise en yüksek değer olan 11.395 bin dolara ulaşmıştır. 1982 yılında ise %10'luk bir azalışla 10.253 bin dolar olarak gerçekleşmiştir *). Bu sektörde kapasite kullanım oranı; blok mermerde %54.0, levha mermerde %67.0 ve renkli-oniks mermerde %45.0 dolayındadır. Levha mermerde %33, blok mermerde %46, oniks mermerde ise %55 boş kapasite bulunmaktadır. Özellikle blok mermerde boş kapasitenin değerlendirilerek, levha işleme tesislerine aktarılmasıyla mevcut kapasite boşluğunun doldurulması gereklidir. Halen teşvik almış projelerin devreye girmesiyle levha ve blok mermerde büyük bir kapasite fazlalığı yaşanacaktır. Bu fazlalığın özellikle dış talebe yönlendirilmesi gerekli görülmektedir.

(*) Ancak, 1982'de ileri derece işlenmiş mermerlerin dahil olduğu kalemde artış olmuştur. Bu nedenle ihracat düşmesi şeklinde yorumlanması yanlıştır. Talep işlenmiş mermere kaymaktadır.

Dünya mermercilik üretiminde en önemli üretici ülkeler İtalya ve ABD'dir. Dünya mermer ithalatında da İtalya en önde gelen ülkedir. Ayrıca İtalya mermer ithalatının %33.5'ini geliştirmekte olan ülkelerden yapmaktadır. Toplam dünya mermer ve taş ithalatının %86.5'ini geliştirmiş ülkeler yapmış ve bunun %36.2'sini İtalya, F. Almanya ve Hollanda gerçekleştirmiştir. Türkiye ve Dünya için özellikle son yıllarda önem kazanan pazarlardan S. Arabistan, Kuveyt, Libya, Lübnan gibi ülkelerin dünya ithalatı içindeki yerleri giderek artmaktadır. Portekiz, İspanya ve Kore Cumhuriyeti de hızlı gelişme gösteren ihracatçı ülkeler arasındadır. Ülkemizin mermer ihracatı için mevcut pazarları, Libya, S. Arabistan, Lübnan, İtalya ve B. Almanya'dır. Potansiyel arzeden pazarlar ise; başta S. Arabistan olmak üzere, İtalya, Kuveyt, Yunanistan ve Ürdün dahildir.

Kaynak: İGEME

Kömür Açığımız Giderek Büyüyor

Önümüzdeki yıllarda devreye girmesi planlanan linyite dayalı elektrik enerjisi santralleri (termik) kömür üretimimizin önemli bir kısmını kullanacaktır. Ayrıca ısıtma sanayiinde kullanılan kömür (taşkömürü ve linyit) artan nüfus hacmimiz ve sanayileşmenin de katkısıyla giderek artan ölçüde ek bir kömür talebi yaratması kaçınılmaz gözükmektedir. Ülkemizde kömür arzına ilişkin tahminler; 1982 yatırım programındaki üretim kapasiteleri ile programlanan yatırımların bitiş tarihleri esas alınarak yapılan 1982-1990 dönemi kömür talep/üretim projeksiyonları ilginç ama olumsuz sonuçlar vermektedir. Halen yapımı devam eden termik santrallerin öngörülen tarihlerde gerçekleşmesi halinde bile 1982-90 döneminde 2500 kilo-kalori ısı değerli kömür açığımız 8-30 milyon ton ara-

sında değişecektir. Kömür  retiminde ortalama 3000 kilo kalori alınması halinde bile kömür açığımızın aynı dönem içinde 6.4 - 24 milyon ton arasında değişeceği tahmin edilmektedir.  retime yeni açılan Elbistan-Afřin dışında yeni açılan kömür madenlerinden üretilecek kömürün ortalama ısı değeri ise 3000 kilo kaloriden fazla olması çok g c gözükmektedir.

Yandaki tabloda yer alan kömür üretim rakamlarındaki tahminlerin dekapaj (kömür açıldıktan sonra) ile yatırımın tamamlanma tarihi arasındaki üretim rakamının verileri bulunmadığından, kömür üretim tahminlerindeki gerekli düzeltmeler yapılamamıştır. Ancak 1983 yılından itibaren ortaya çıkan kömür açığının, üretim % 70-80'ni bulduğu ve yatırımların öngörülen tarihlerde tamamlanacağı dikkate alınırsa, kömür açıldıktan sonra, yapılması muhtemel üretim, gecikmeden doğan üretim açığını karşılayacağı varsayımı ile hesaplanan kömür açığı rakamlarının gerçekçi olduğu söylenebilir.

Özellikle 1983 yılından sonraki yıllarda yıllarda devreye girecek olanlarla birlikte

1982-1990 DÖNEMİ KÖMÜR TALEP/ÜRETİM TAHMİNLERİ

	Talep		Üretim(Milyon		Açık
	(Milyon Ton)	Toplam	Ton Linyit	(Milyon Ton)	
Santraller	Isıtma San.	Talep	Eşdeğeri)	(Milyon Ton)	
1982	11.4	12.2	23.6	15.7	- 7.9
1983	20.1	13.3	33.4	19.2	-14.2
1984	32.6	16.1	48.7	27.5	-21.2
1985	48.5	18.2	66.7	37.8	-28.9
1986	48.5	22.2	70.7	37.8	-32.9
1987	49.7	25.8	75.5	53.2	-22.3
1988	49.7	28.8	78.5	53.2	-25.3
1989	49.7	32.2	81.9	53.2	-28.7
1990	49.7	35.3	85.0	53.2	-31.8

elektrik santrallerimiz için gerekli kömür miktarı, toplam kömür üretim miktarını aşacağı gözönünde bulundurulursa kömür açığımız için çok önemli miktarlarda döviz sarfına neden olacağı gibi, piyasadaki kömür talebinde karşılanması çok zor bir problem olarak karşımıza çıkacaktır. Madencilik ve enerji sektörümüzde ilerki yıllarda süratle yeni düzenleme ve iyileştirme çabalarının yanı sıra özel sektörün de bu alanlarda üretime katılması kaçınılmaz gözükmektedir.

Kaynak: Türkiye Üçüncü Enerji Konferansı

Şahsi Bilgisayarların Gelişimi

Önceleri sadece meraklıları tarafından geliştirilen şahsi ev bilgisayarları bugün önemli bir endüstri haline gelmiştir. Piyasaya yapımclarını iten en önemli faktör, IBM'in büyük başarısı idi. Ancak halen sayıları 100'ü aşan yapımcların önümüzdeki iki yılda 5 veya 6'ya inmesi beklenmektedir.

Yeni tip bilgisayarlar da daha karmaşık programlar uygulanabilmekte ve performans daha yüksek olmaktadır. İşlemlerin daha hızlı yapılabilmesi ve hafızanın daha geniş olması «software» yapımclarına önemli bir kolaylık sağlamıştır. Yeni programlar sayesinde teknik beceriye sahip olmayan ve özel eğitimden geçmemiş kişiler de kolaylıkla şahsi bilgisayarları kullanabilmektedir.

Ocak ayında piyasaya birden fazla programı aynı anda ekranda farklı «pencere»-

lerde görülebilen yeni tip çıkarılmıştır. Kullanıcı yeni programlar veya dökümanlar üzerinde çalışırken pencereleri oynatıp, açıp kapayabilmektedir.

Bu bilgiler şahsi komputer endüstrisinin sarsıntı içinde olduğu görüşünü son gelişmeler pek doğrulamamaktadır. Önümüzdeki günlerde gelişmelerin hızla devam edeceği tahmin edilmektedir. Son günlerin önemli yeniliklerinden biri de şahsi bilgisayar kullanıcılarının ABD içinde herhangi bir yere elektronik olarak mektup yollayabilmeleri olanağıdır. Mektup gönderilen kişinin bilgisayarı olmaması halinde ülkenin stratejik noktalarına yerleştirilen lazer yazıcılardan faydalanabilecektir. Bu yazıcılar gönderilen mektubu yapıp otomatik olarak tarfa koymakta, sonra bu mektup normal posta servisi veya özel kurye ile alıcıya gönderilmektedir. Lazer yazıcılar istenen kâğıda mesaj yazabilmekte, hatta gönderenin imzasını atabilmektedir.

KULLANILAN ŞAHSİ BİLGİSAYAR SAYISI

ABD (000 adet)

	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987
İşyeri	352	696	1622	3472	6247	9771	14106	19351
Ev	216	359	2336	5880	11550	18808	27518	37534
Bilim	83	120	200	322	475	658	872	1120
Eğitim	72	159	306	496	716	965	1241	1545
Toplam	723	1334	4464	10170	18988	30202	43737	59550

AVRUPA

	1982	1983	1985	1987
İşyeri	203	302	574	974
Bilim	60	80	126	185
Toplam	263	382	700	1159

ABD DIŞINDA

	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987
İşyeri	221	332	603	1158	1946	3041	4531	6498
Ev	68	120	410	1173	2546	4881	8617	14034
Bilim	56	85	120	175	245	332	439	567
Eğitim	56	106	166	252	364	504	674	877
Toplam	401	643	1299	2758	5101	8758	14261	21976